

Túrakód: TK-2021 / Táv.: 97,7 / Frissítve: 2021-05-03

Túranév: Szent-S-kör 2021 / Vöcsök tanösvény

Leírás:

Teljesítménytúránk 12 résztávból áll.

Teljesítése 13 ellenőrzőpont-igazolást igényel.

A rajt és a cél ugyanott található: Rajt-Cél (Dózsa-ház) / 001QR / N46 39.154 E20 15.191.

Az épület közelében van lehetőség parkolásra is.

(A túra navigációjának elsődleges anyaga a letölthető nyomvonal. Ennek használata, vagy helyismeret hiányában nem ajánlott elkezdni a túrát! A leírás nem helyettesíti a nyomvonal használatát, csupán kiegészíti azt.)

1. résztáv: /Rajt-Cél (Dózsa-ház) - Serházzugi ártézikút/

A Rajt-Cél QR-kód beolvasása után, kellő körütekintést követően keljünk át az egykori 451-es főút városi szakaszán, hogy a Széchenyi liget mentén futó kerékpárúton jobbra fordulva (ÉNY), Csongrád irányába tudjunk haladni. A kerékpárutat követve két körforgalommal találkozunk, majd felhajtunk a Tisza töltésére a 71,1-es tkm-nél. Kezdeti irányunkat tartva (ÉÉNY) haladunk a 73,1-es tkm-ig, a 451-es út kereszteződéséig, ahol balra (NY) fordulunk.

Közben már el is haladtunk a szentesi Szivattyútelep mellett.

A főútra történő balra felhajtásnál legyünk nagyon óvatosak, ugyanis a nagy forgalmú út kanyarulata miatt nem látjuk kellőképpen a gyorsan közeledő járműveket. Ne csak a szemünkre, a fülünkre is „támaszkodjunk”!

Sajnos egy rövid szakaszon (380 m) a közúton kell haladnunk, azonban elérvén a menetirány szerinti bal oldalon lévő (korláttal elválasztott) szervízutat/járdát, keljünk át a főúton, hogy végre biztonságban érezhessük magunkat. *(A közlekedés szabályai szerint egyébként nyugodtan haladhatnánk az úttesten is tovább.)*

A hídon átgurulva, a mindkét irányban aszfaltozott töltést a 78,5-es tkm-nél érjük el. A főúton ismét át kell kelünk (*alapos körülmények között követően*), hogy Csongrád (*ÉÉNY*) felé bringázzunk tovább. A 79-es tkm-nél keresztezzük a 147-es vasútvonal sínpárját. Az átkelést fénysorompó segíti.

Elhagyva a Kisréti gátörházat (*79,1 tkm*), a következő, mentett oldali rámpán legurulva jutunk a Serházzugi Holt-Tisza mentén futó útra, melyen a város felé haladva érjük el az első terepi ellenőrzőpontot (*046QR*). Egy ártézi kút közvetlen közelében lelhető fel, az „A” villanypóznán.

2. rész: /Serházzugi ártézikút - Csukásparti harangláb/

Teljesítésigazolást és szükség szerinti vízfeltöltést követően irányváltoztatás nélkül indulunk tovább.

Rövidesen kerékpárút nyílik balról, mely bevezeti a túrázót a városba, a holtág keresztezésével. Beérve a lakóházak közé, feszebb nyomvonalkövetés szükséges a város helyes úton történő átszelése érdekében. Közben elhaladunk a buszpályaudvar mellett, keresztezzük az 4512-es utat (*ez figyelmet követel!*) valamint a 147-es vasútvonalat. Mire ismét külterületre érünk, a 4517-es út kerül alá. A 451-es út keresztezését körforgalom segíti. Irányunkat tartva, Kettős-halom felé hagyjuk el.

Innen kormányhasználat nélkül, egyenes, szilárdburkolatú úton érjük el az aktuális ellenőrzőpontot (*047QR*), az egykori tanyasi iskola közelében, egy harangláb és feszület együttesnél, a 45117-es út kiágazásánál (*Gátér*). Közben jobbról ki-kinyíló pusztás területeket láthatunk, melyek védettséget is kaptak. Az út burkolata nem friss, az utolsó javítása sem tegnap volt. A forgalom kicsi, így a középén haladva viszonylag kényelmesen tehető meg a szakasz.

3. rész: /Csukásparti harangláb - Fehértói Csatornaörház/

Csekkolást követően marad az egyenes irány. Az aszfalt rövidesen eltűnik a túrázó alól, a táj többnyire szikes pusztává válik, az út talaja

is ennek megfelelő. Továbbra is a számozott 4517-es úton haladunk egész a 4518-as útba történő betorkolásáig. Itt-ott még fellelhetőek annak jelei, hogy ez az út egykoron a mainál jelentősebb közlekedési útvonal volt.

Az aszfaltot elérve jobbra (ÉNY) kell fordulni egy rövid szakaszra (280 m), a megyehatárig. Itt balra (DNY) a Csukás-éri főcsatorna partján futó, füves földútra. Követve a csatorna mentén haladó utat - több hídfőn áthajtva, melyeken a csatorna szelvényezettségét is láthatjuk- érjük el a csatornaórház közelében telepített ellenőrzőpontot (048QR), egy magányos nyárfa törzsén.

E szakaszon, a túlsó parton terül el a Fehér-tó, mely szintén védett és kedvelt ornitológiai terület, mocsaras és időszakosan nyíltvizés részekkel.

4. résztev: /Fehértói Csatornaórház - Pétermonostorai temető/

Kódrögzítést követően, elhagyva a túlsó oldalon lévő csatornaórházat, elérve a hidat, keljünk át rajta! A másik oldal, aszfaltúttal, odébb murvás szakasszal vár bennünket, Pálmonostora-Aranyhegy külterületi rész mentén. Elérve a következő hídnál a 4504-es utat, jobbra (NYDNY) tartsuk rajta egy rövid szakasz erejéig (900 m). Az első lehetőségénél balra (DK) kell fordulni, az itt még szilárd burkolatú útra, a zöld sávjelzés mentén. Átkelve a Dong-éri főcsatorna hídján, balunkon egy régi, patinás major (Orczy-kastély) épületegyüttese előtt vezet az út, ismét földesre váltva.

Részletek a Petőfi Túrakör, Orczy-kastélyt érintő túrabeszámolójából:
"... meg is érkezünk a mai nap leginkább várt látványosságához, az egykori Orczy-kastélyhoz és uradalmi épületeihez.

Az 1800-as évek első felében épült, 1,6 hektáros és teljes egészében fallal körbevett kis birtok a maga nemében nemcsak az Alföldön, de országosan is egyedülálló. Ha az udvarán áll az ember, el sem hiszi, hogy a semmi közepén, a laposban van, sokkal inkább az az érzés sejlik fel benne, valamelyik nagy nemesi család észak-dunántúli uradalmát látja

- - - - -
mag előtt. Egyik túratásunk szerint a hely egyenesen a komáromi erőrendszer udvarára és épületeire hasonlít, hangulatában."

"A hely ugyan magántulajdon, de bárki betérhet, ha erre jár. Felkeresését pedig nemcsak hogy ajánljuk mindenkinek, de egyenesen kötelezővé is tennénk; messze földekre utazunk, kínlódunk "ikonikus" helyeket kipipálni, mert az a divat, mert a szomszéd is volt ott, nehogymár pont mi ne legyünk, sok száz kilométereket megyünk olyan helyekért, ahol agyontapossák egymást a "turisták", és itt vannak karnyújtásnyira tőlünk ilyen csodák, mint ez a major, a benne élő család, és nem is tudunk róluk, hogy léteznek."

Itt meghatározó szakasz kezdődik a túrában! Neki kell látnunk a hosszú, homokos területnek. Néhol kissé barátságosabb, néhol szigorúbb feltételek között. E szakaszt elérve, gyorsan ki fog derülni, hogy jó döntést hoztál-e a mai gumi-, és a túra időpontjából adódó útviszonyok tekintetében.

Innen egész a fordulópontig, sőt utána is csak a track feszes követése tud kimenteni a földutak kesze-kusza hálózatából.

Néhány kereszteződéssel, és kanyarulattal, valamint 3 km-rel beljebb érjük el következő ellenőrzőpontunkat (049QR) a Pétermonostorai temetőnél, a fészület mögött, egy akácfán.

Itt -ha nem a pályacsúcs megdöntése a célod- érdemes kicsit szemlélődnöd!

Engem mindig megérint ez a hely. Nem csak a funkciója miatt, hisz már régen nem működik e tekintetben.

Bent vagyunk egy erdős részen, akácosban. A DNY-i sarokban található egy vén nyárfa (kb. 200 éves, Szent Péter fája), vagy 4-5 öles. A területet karbantartják, kaszálják. De a sírhalmok -ahogyan sorakoznak- a fejfák, az évszámok (már amelyek még láthatóak), tavasszal az előbúvó évelő virágok... Mindez egy olyan helyszínen, ahol közel s távol nincs már település.

Nem szomorúság fog el, hisz nem kötődöm e tekintetben senkihez, aki itt nyugszik. A múltban révülök el. Itt pezsgő tanyasi élet zajlott néhány emberöltővel ezelőtt, és most...

(Egyébként is fájó szívvel látom a pusztuló tanyavilágot, főként azon tanyákat, melyeket még lakottan is láttam.) Ezen az őszön jártam itt először mindenszentek után, így az is láthatóvá vált, hogy már generációk nőttek fel máshol, így nekik nincs évi egyszeri látogatási kapcsolatuk sem a felmenőkkel. Alig volt látogatott sírhely.

Kicsit elkalandoztam, de ez az első olyan hely, melyet mindenféleképp szeretnék megmutatni. Neked is! A pótpontunk a kicsivel arrébb, hasonló viszonyokat mutató fiatalabb temetőben van.

5. rész: /Pétermonostori temető - Dong-éri-Főcsatorna (1)/

Ismét nyeregbe pattanva, a nyomvonalat figyelemmel követve érjük el a Dong-éri főcsatorna partján található 050QR ellenőrzőpontot, a csatornahíd előtt balra (DNY) kanyarodva a murvás útra. Eleinte homokos terepen, hol erdőben, erdősávban, hol szántók között, hol füves terület mentén haladva. A szakasz második felében murvás szakasznak is örvendhetünk.

6. rész: /Dong-éri-Főcsatorna (1) - Vöcsök tanösvény/

Kódolvasást követően, eleinte murva van a gumik alatt, később füves földút, miközben a csatorna mentén haladunk a szikes, füves területen. Az út töréspontjában némileg tanácstalan lehet a túrázó, mikor úgy érzékeli, hogy az út a szemközti tanyába vezet. De menjünk bátran, hiszen a gazdasági épületek mentén kikerüli azt. Rövidesen a füves szakaszt is elhagyjuk, hogy ismét „sivatagi” részre érjünk. A kijelző figyelemmel kísérése is ismét fontosabb lesz! Néhány kereszteződéssel odébb, olyan útelágazásba érünk, melyet visszafelé is érintünk. Itt a nyomvonalak elágazásánál jobbra (ÉNY) fordulunk. Rövidesen át kell kelniünk az 5-ös főúton. Itt, időnként nagyobb forgalom is tapasztalható, melytől már elszoktunk. Legyünk figyelmesek! A főút túlsó oldalán már láthatjuk a Péteri-tó természetvédelmi területhez

tartozó egykori iskolaépületet (1911-1974). Ide, az épület ÉK-i oldalához kell bemennünk az ellenőrzőpont (051QR) megtalálásához, az ártézi kúthoz. *(Itt célszerű feltölteni vízkészletünket is!)*

7. részta: /Vöcsök tanösvény - Péteri-tó/

A kódkezelését követően egy rendhagyó szakasz következik. Egész az ide történő visszaérkezésünkig a tanösvényt kell követni! Ki-ki belátása és motiváltsága szerinti szinten elmerülve az ösvény információs tábláinak tájékoztatásaiban, a terület látványában. Arra mindenki legyen figyelemmel, hogy az ellenőrzőpont eléréséig (052QR), ténylegesen is ösvényen haladunk, melynek látogatói többnyire gyalogosok, és mindkét irányban haladhatnak! Többször jártam már ezen ösvényen *(volt, hogy kisebb csoporttal)*, de néhány embernél többel sosem találkoztam, tehát nem kell tömegtől tartani.

A szakasz, információs táblái az alábbiak:

1/ Péteri-tó természetvédelmi terület

2/ Dong-éri főcsatorna

3/ A Péteri-tó története

4/ A Péteri-tó, mint halastó

5/ A Péteri-tó madárvilága

(Itt egy kilátó is segíti a szemlélődést.)

6/ Szörmés várlakók

7/ Erdők a Péteri-tó környékén

8/ Víz, víz tiszta víz

(Ezzel a táblával szemközt található az ellenőrzőpont, egy nyárfán, az ösvény másik oldalán. Kissé jobban megbúvóan a megszokottnál, hisz a terület jellegéből adódóan nem tisztítottuk, csak mértéktartóan a környezetét.)

8. részta: /Péteri-tó - Hétvezér emlékmű/

Továbbhaladva, az ösvény információs táblái az alábbiak:

9/ Élet a szikesen

(Ettől a táblától továbbhaladva a nyomvonalon és az „ösvényen”, már kiszélesedik a rendelkezésre álló út, sőt, rövidesen földútra vált.)

10/ Récés-szék

11/ Nyomkereső

Körbeérve a tanösvényen, az idefelé bejárt utat kövessük a nyomvonalak elágazásáig, közben átkelve a főúton. Elérve track kiágazását, egyenesen, irányváltás nélkül haladjunk tovább, folytatva a homoki küzdelmet. Ismét, szikesek és művelt területek, erdők, erdősávok váltogatják egymást, néhol feszülettel emlékeztetve a letűnt korok nyüzsgőbb homokháti életére.

A megyehatárnál újból nyomvonal-kiágazás lesz látható a kijelzőn. Maradjunk az egyenesnél, ne térjünk ki! Itt visszafelé kell majd ÉK-i irányban haladnunk. De most előbb felkeresünk egy újabb kultikus helyszínt. Árpádhalom: pusztaszeri Hétvezér emlékmű. Azonban mielőtt odaérnénk, egy turisztikai tájékoztató tábla hívja fel a figyelmünket, hogy egykoron e helyen állt az árpádhalmi iskola, megemlékezve az intézmény történetéről és Varga János mindenki „Tanító bácsija” itt eltöltött 43 évnyi tanítói munkásságáról. A táblán helyet kaptak a környék látványosságai is.

Kissé odébb, a jobbról lévő kerítés sarkánál *(itt közkút is fellelhető)* le kell térnünk jobbra (DNY), a piros és a zöld sávjelzés mentén, hogy kisvártatva megérkezzünk a kunhalom tövébe, melynek tetején magasodik a tekintélyt parancsoló obelisz, az emlékmű. Ezt Magyarország ezer éves fennállásának emlékére emelték. A halom mellett található az egykori Pusztabíró ház, mely közel 200 éves épület.

Az aktuális ellenőrzőpont (053QR), a kunhalom és a Hétvezér emlékmű DDNY-i oldalán, egy fa ÉK-i oldalán található.

A területen, több turisztikai információs tábla is található:

1/ Hétvezér emlékmű

2/ Hét vezér hét hatalma

3/ Árpád vezér

4/ Előd vezér

- 5/ Ond vezér
- 6/ Kond vezér
- 7/ Tas vezér
- 8/ Huba vezér
- 9/ Töhötöm vezér

9. résztáv: /Hétvezér emlékmű - Bagi-féle szélmalom/

Teljesítésigazolás követően, a dicső múlt szellemével átítatva, pattanjunk nyeregbe!

A megyehatáron található nyomvonal kiágazásáig az idefelé bejárt úton haladjunk! Itt ismét a zöld sávjelzés lesz a segítségünk az -egyébként egyszerű- navigálásban, következő ellenőrzőpontunkig (054QR), mely a Bagi-féle szélmalomnál található. Az elágazástól az egyetlen irányváltásig többnyire fás, erdős részen érkezünk. Ez már a malom közvetlen közelében található, az erdő sarkánál, és jelzés is mutatja. *Itt, a malom tövében is felmerül az utazóban, hogy egészen más képet mutathatott egykoron e táj. Gondolj csak bele! Most a malmot három oldalról is erdő övezi. Nyilván ez nem lehetett így, hisz e szerkezetet a szél hajtotta.*

Én azt gondolom, széles, szikes legelők lehettek, a most is fellelhető lapos, időszakos tavak, mocsarakkal tarkítva.

(A malom 1866-ban épült. Volt, hogy 40 szegény paraszt is dolgozott rajta, 40 krajcár napszámért.

90 nap sem telt bele, és elindult a szerkezet, majd 83 esztendőn keresztül őrlött.

1949. október 6 -án ált le.

Az elhagyott, Pusztaszer melletti, erősen leromlott állapotban lévő malmot, Alain Guillon francia matematikatanár 1998-ban vette meg. A malom bizonyos Bagi Ferencé volt, amit 1950-ben államosítással vettek el tőle. Guillon a vásárláskor azt a feltételt kötötte ki, hogy a vételár azé legyen, akit valójában megillet, akitől elvették.)

10. résztáv: /Bagi-féle szélmalom - Dong-éri-Főcsatorna (2)/

Továbbindulva a kitérő előtti irányunkat kell tartani, és ismét jelentősebb figyelmet szentelni a track követésének. Kissé odébb egy időszakos tó, a Fülöp-tó „medre” mellett vezet az utunk, mely védett terület. Ez részben érdekes, részben kérdéses. Érdekes, mert gazdag élővilágot rejt az év egyes szakaiban. Kérdéses, mert jártam itt már porban, de úgy is, hogy egy rövid szakaszon, gázlón kellett átmenni. Elhagyva a terület lapályát, egy fészület figyel ránk itt, távol a világ zajától, mely ismét a múlt iránti elmélkedésemet indítja meg. Követve a nyomvonalat, aszfaltra jutunk, több kereszteződés és fordulást követően. De mielőtt elérnénk, még elbúcsúzunk tőlünk a homok. Pedig már rá is feledtünk a nehézségeire. Itt nem hosszan, de mélyen köszön el tőlünk.

Kérve innen, az aszfaltcsíkot ÉK-i irányban szükséges követnünk egy rövid szakaszon (700 m), hogy a balos kanyarulatában, végül jobbra (ÉK) letérjünk róla. Ekkor újfent földút kerül kerekeink alá, és az erdő szélén haladunk aktuális ellenőrzőpontig (055QR).

Ezzel a szakasszal kapcsolatban lenne egy fontos kérésem is! Ne térj le a nyomvonalról! Ne kíváncsiskodj be az erdőbe! A terület a természetfotósok „paradicsoma”. Több speciálisan kialakított leshellyel. Máté Bence bázisa is itt található. Amellett el fogsz tekerni. Legyen elég ennyi!

Gondolj bele abba a szituációba, mikor valaki több ezer kilométert utazik, hogy itt a megfelelő időszakban elkapjon egy pillanatot. Mondjuk egy néhány grammos, félénk madárka életéből. E célból, már több órája kuksol a lesben, vagyont érő technikájával. Te meg megjelensz nagy dérral-dúrral, elriasztva még a plüssmedvét is.

11. résztáv: /Dong-éri főcsatorna (2) -

Dong-éri főcsatorna (torkolat)/

A teljesítés igazolását követően az erdőmentén vezető földúton haladjuk tovább a TSZ majorig. Itt balra (ÉK) fordulva érjük el a Dong-éri főcsatornát, melynél jobbra (DK) kell fordulnunk. A töltésen

- - - - -
menjünk tovább, egész a 4519-es út hídjáig. Eközben elhaladunk jobbról a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet fokozottan védett területe, a Büdöszék mellett, melyre tilos a belépés. Balról, a csatorna túlsó oldalán, a Csaj-tó szintén védett területe található. Tehát érdemes nézelődni! Az egyetlen útvonalon haladunk, mely lehetséges részünkre e területek között.

Átkelve a hídon, a túlsó oldali töltés a helyes irány. A hídfő É-i oldalán tábla tájékoztatja a turistát: Dong-ér régen és ma címmel. A csatorna torkolatánál található mai túránk utolsó terepi ellenőrzőpontja (056QR), mely még bő 4 km-re van. E szakasz közel felét a most megkezdett oldalon tesszük meg. Azonban elérve a gyaloghídat átkelünk a túlsó oldali töltésre, hogy a 2020-ban átadott aszfaltcsíkon jussunk ki -a zsilip érintésével- a torkolatig. *(Közben, a hódok „munkásságát” is felfedezhetjük itt-ott.)* A pont az utolsó villanypóznán található. *(A Tisza töltésébe épített zsilip újjáépítését szintén 2020-ban fejezték be.)*

12. résztáv: /Dong-éri főcsatorna (torkolat) - Rajt-Cél (Dózsa-ház)/
Csekkolást követően leegyszerűsödik a navigáció. A Tisza töltésén É-i irányba indulunk! Immár a célig szilárd burkolaton *(habár, odébb, 4,5 km hosszan kissé „zakatolós” szakasz is akad még)*. Ez betonlapokból kirakott rész, melynek minden illeszkedésénél zökkenünk egy kicsit. Mire elérjük a 451-es főút hídfőjét (78,5 tkm), melytől már az idefelé bejárt útvonalon térünk vissza, több gátórház és 2 információs tábla mellett is elhaladunk.

De nézzük sorban: 62,7 tkm, Csanyteleki gátórház. Közelében, a „Múltbéli foglalkozások a Tiszánál” című tájékoztató tábla. Több foglalkozást képileg is bemutatva. 67,6 tkm; Vidre-éri gátórház. Közelében, a hullámtéri erdők *(Labodár)* című tájékoztató tábla. 72,7 tkm, Kilencesi gátórház. És végezetül, a 76,2 tkm-nél kezdődő kanyarulat rejt még egy érdekességet: egy magányos talapzatot, melyen egykoron feszület lehetett.

Szent-S-kör / St. Jupát SE. / Keresd az utat projekt

- - - - -

Ne felejtsük el, most is kezelnünk kell a teljesítésigazolást az általunk választott módon!

Feldolgozták: Virág Olga, 

Tapasztalataidat, élményeidet örömmel fogadjuk!

(Fotó és videó anyagokat is várunk.)

- - - - -

1989-óta a sportért, Szentesen
web: www.szenteskor.hu www.turautak.jupat.hu e-mail: turak@jupat.hu 11